

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI
DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

J. PI Y SUÑER.

—

Gloria de la ciencia médica
per son acert y talent,
entre 'ls doctors de la terra
ocupa un lloch eminent.

divi
91

CRÓNICA.

MORTS.

Ha passat la diada tradicional; la diada dels Morts, segons resa l' Almanach, durant la qual los cementiris s' han poblat de vius.

No hi ha res més tiránich que la costúm.

La pèrdua dels que han ocupat un siti en lo nostre cor per haver format part ja de la família, ja del círcul de las nostras amistats, bè sembla que ha de produhir recorts perdurables que han de manifestarse tots los dias del any, ja que no totas las horas del dia... ¿no es veritat?

Donchs res de aixó: hem convingut en dedicarlos un dia sol dels 365 ó 366 de quel' any se compón: un dia, en lo qual fem lo pròpósit d' entristirnos ó de fer veure que 'ns entristim... ó que quan menos nos preném la molestia ó 'ns proporcioném lo recreo (que de tot hi ha) de anar á donar un passeig pèl Camp de la Quietut.

Lo citat Camp de la Quietut se transforma 'l dia dels Morts, en lo Camp del barullo. La concurrència que 'ls dias festius ompla la Rambla, 'l Passeig de Gracia y 'l Parch, sol reunir-se dintre dels Cementiris. Perque no hi faltés res enterament, no hi caldría sino la banda de 'n Roderoda tocant *marxas fúnebres...* ó composicions xiuladas, es á dir: pessas de música mortas.

Totas las vanitats, totas las pompas mundanals deurian anar á morir al cementiri, y no obstant fins en lo cementiri 'n naixen.

Pompas y vanitats mundanals y no altra cosa son los suntuosos sepulcres que las personas opulentas se manan construhir pèl sèu *recreo póstum*.

Aquesta tendencia á dir:—Jo soch rich—fins després que s' han abandonat per sempre més totas las riquesas, denota una especie de supervivència de las humanas preocupacions. De manera que la tontería humana sobreviu al home.

Un oncle rich que s' havia fet construhir un suntuós panteón, l' ensenyava plè de satisfacció als sèus nebots y hereus, y 'ls deya:

—Vaja, noys, diguéu, ¿qué 'us ne sembla?

Un dels interpelats va respondre:

—Magnífich

Un altre va dir:

—Hermosíssim. No podia emplear millor los sèus caudals.

Un tercer afegí:

—Per la mèva part celebraré que prompte puga disfrutarlo.

Y ja que de anécdotas se tracta, aquí 'n va un' altre.

Era un pobre treballador, que al reanudar lo dia dels morts la sèva feyna, deya als sèus companys:

—Ahir vaig anar á donar una vista á la mèva propietat

—¿Tens propietat?

—¡Vaya! Y cada any la visito una vegada á lo menos.

—¿Ahónt la tens si pot saberse?

—A Montjuich; al Cementiri nou.

—¿Posseheixes un ninxo?

—No, cá; pero tinch dret á la fossa comú. Ja ho veyéu: los pobres únicament podém plantejar lo colectivisme 'l dia que morim y 'ns colgan. La fossa comú es l' única propietat colectiva que 'ns reconeixen

En vigílias del día dels morts, s' extingí la existencia del infatigable escriptor D. Joseph Narcís Roca y Ferreras.

Era una figura simpática. D' ell podia dirse qu' era impossible coneixerlo sense estimarlo.

Sa vida tota la consagrà al estudi, á la práctica desinteressada del bè, y á la difusió de las ideas qu' ell professava ab una gran sinceritat y sens la més petita sombra d' egoisme.

En los periódichs avansats publicava 'ls sèus articles, fruyt de llargas meditacions y saturats de extensos coneixements històrichs, polítichs y sociològichs.

May havia buscat ab ells lo profit personal, y jo fins crech que ni la gloria de haverlos escrit perseguia. Aceptava voluntariament la enutjosa tasca del escriptor com una missió obligatoria anexa al caràcter de ciutadà honrat.

Roca y Ferreras considerava que 'ls que tenen llums venen obligats á difundirlas.

Y aixís ho feu ell constantment, fins en sos darrers instants, quan ja la sèva vista no veyá 'l paper ni la sèva mà tenia prou forza per empuñar la ploma.

Idolatrava á Catalunya.

L' hauria volguda veure gran, lliure y autònoma. La qualitat de marxar avuy al davant dels avensos materials d' Espanya, no 'l satisfeya del tot. La prosperitat material no podia calmar la set que sentia de grandesas morals.

Una Catalunya volia ell, emancipada totalment de tuteladas vergonyosas; una Catalunya com la que antiguament existia ab vida propia, è institucions genuinas; pero animada per l' esperit modern més ample.

A aquest ideal convergían tots los sèus escrits.

Més de trenta anys de la sèva existencia consagrà á trassarlos, y ni un sol instant de defalliment, ni la més mínima distracció, lo separaren del sèu camí.

Era de caràcter modest y afable.

Son cos dèbil y malaltís tancava un esperit ferm y bèn trempat. Per sa figura y per sos modals se l' hauria pres per un home de sa casa, de aquells que cada dia diuben lo rosari, van á missa y freqüentan los sacraments, y no obstant, no practicava cap religió positiva y portá la fermesa de las sèvas conviccions, fins al punt de haver disposat que l' enterressen en lo cementiri neutre, com aixís s' efectuá.

Com á bon demócrata, era tolerant ab las agenas opinions. Los sèus escrits están desprovistos de tota passió personal, de tota acritut, de tot fi interessat ó egoísta.

¡Ah! Si las virtuts cívicas practicadas ab ingénita modestia y ab serenitat may alterada meressessen la canonisació, Joseph Narcís Roca y Ferreras seria digne, com ningú, de figurar en lo santoral de la patria catalana.

Un altre difunt, Damás Calvet, sucumbí 'l mateix dia dels morts.

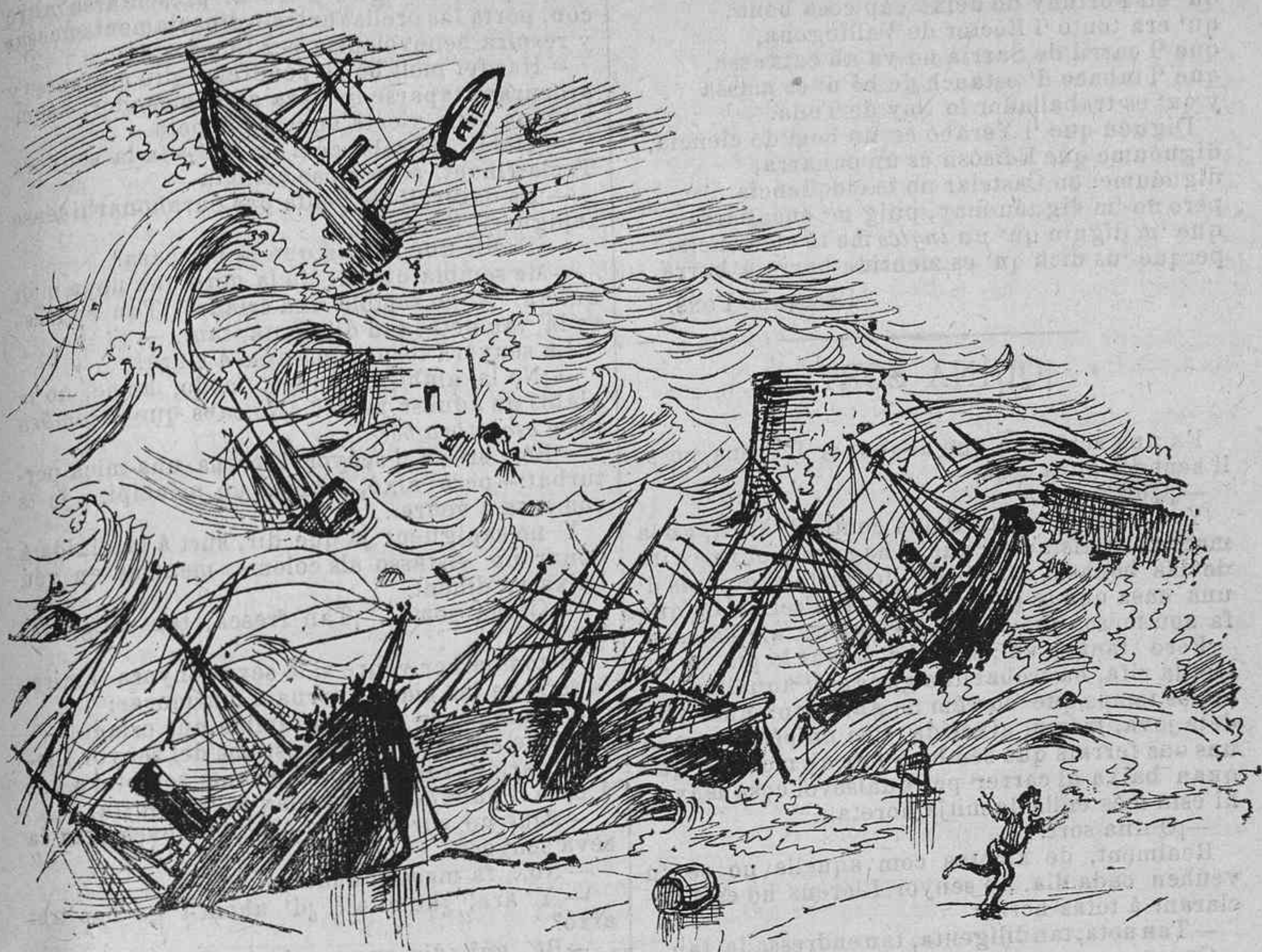
De manera que la fúnebre diada apareix enclosa enguany á Barcelona per un dolorós paréntesis.

Calvet era un notable enginyer y un excelent poeta catalá.

Lo primer any dels Jochs Florals se 'n endugué l' englantina d' or ab son notable *Cant del Almogavar*. Més tart guanyá 'ls dos restants premis reglamentaris que li valgueren lo títul de *Mestre en Gay saber*.

¡LO PORT DE BARCELONA!

Port tan segur com lo nostre,
no se 'n veu cap més ¡cap més!
¡Gloria als que l' han dirigit!
¡Honor als seus enginyers!

Es un dels poetas de la moderna renaixensa que més han escrit, cultivant tots los gèneros, desde 'l festiu al poemàtic. En los *Almanachs de la Esquilla* hi havia figurat sempre. No fa pas molts dias que va enviarnos lo tribut que anualment solia pagarnos, pera ser continuat en l' *Almanach* que tenim en premsa.

Lo seu treball més important es lo poema *Mallorca cristiana*, en lo qual invertí 'ls millors anys de la seva existencia. Se dolla 'l poeta molt sovint de que no hagués sigut ben comprés. Y tenia rahó, si bè 'l fet de que l' obra no 's fes popular, se deu en gran part á l' amplitud de la mateixa y á la seva extensió considerable.

En ella hi despuntan las creencias espiritistas que 'l poeta professava ab una gran convicció.

Per cert que ara 'm vé á la memoria una anécdota, que relluheix com una rialla, entre 'l sentiment general que ha produhit la perdua prematura del autor de *Mallorca cristiana*.

Anys enrera, trobantse á la llibreria de 'n López, se parlava d' espiritisme y ell citava multitud de fets y cassos en fermansa de las sevas conviccions.

—¿Y 'ls difunts poden escriure?—li preguntava un dels presents.

—¡Vaya si poden escriure!...—replicava en Damás.—Jo he servit de *medium* en més de una ocasió y he tingut la ditxa de trassar escrits ab

lo mateix caràcter de lletra de personas que m' eran enterament desconegudas.

—¡Si poguesses fer escriure al meu avi, tal vegada 'm convenceria!—li digué aquell.

—¡Ho probarem!—respongué en Calvet.

Y posá mans á la obra: trassá algunas líneas després de concentrarse.

—¿Es aixó?—digué enseyantlas al net del esperit evocat.

—No... Cà... Res de aixó.

Repetí la proba, per segona, per tercera vegada. Per últim li advertí aquell:

—Es inútil... no 't cansis... Lo meu avi no sabia escriure.

Calvet, lluny de desconcertarse davant de aquella buria inesperada, digué ab molta serietat:

—¡Y qué vol dir no sabia de lletra!... Si en l' altra vida 'ls esperits van perfeccionantse gradualment, ¿qui 't diu que no n' haji après?

P. DEL O.

¡AIXÓ NO!

SONET.

Diguéume que una pela no es rodona,
diguéume qu' en Soler no ha escrit de guassa,

qu' en Fontova tenia poca trassa,
qu' en Fortuny no deixá cap cosa bona,
qu' era tonto 'l Rector de Vallfogona,
que 'l carril de Sarriá no va ab catxassa,
que 'l tabaco d' estanch de bó n' es massa
y qu' es treballador lo Noy de Tona.

Diguéu que 'l Yerabó es un hom de ciencia,
diguéme que Edisón es un panarra,
diguéme: en Castelar no te eloqüencia...
pero no 'm diguéu may, puig m' encaparra,
que 'm diguin qu' un *inglés* me tè clemencia,
perque 'us dich qu' es mentida barra á barra.

ROSSENDO PONS.

¡QUÍNA SORT!

Fa una senmana que al senyor Llorens no se li sent dir altra cosa:

—¡Quína sort!

Y 's frega las mans l' una contra l' altra, ab la mateixa satisfacció que si hagués tret una rifa de las bonas ó acabés de llogar lo segon pis d' una casa que tè al carrer de las Freixuras, que fa nou mesos que s' está ab papers als balcones.

Pero tant se val; si no ha llogat lo pis ni ha tret la rifa, ha trobat una ganga d' aquellas que en los temps que corrém no abundan: una criada jova, fresca, aixerida com un pèsol, que fa uns ous ferrats que semblan fets ab motllo y que quan baixa al carrer per qualsevol cosa may s' hi está més enllá de mitja horeta...

—¡Quína sort!

Realment, de xicotas com aquella no se 'n veuhen cada dia. Lo senyor Llorens ho está declarant á totas horas:

—Tanneta, tan diligenta, tan endressada, tan...

Quan se va presentar á la casa, enviada pèl adroguer del cantó que li va dir que allí necessitavan minyona, la senyora Tecla—la muller del senyor Llorens—ni la volia pendre.

—¡Pero, criatura de Deu!—va dirli—si vosté no tè cap trajo de criada...

—¿Una servidora...?

—¡Y es clar que nó! Al primer cop de vista, qualsevol la pendria per una noya de sa casa, que viu sense fer res...

—¿Vol dir?

—¿Que no ha servit may encara?

—Sí, senyora, bastant temps. Miri, si vol informes, pot anarlos á demanar á...—

Y la bona minyona va citar tals noms y tals recomendacions, que la senyora Tecla, arronsant las espatllas, va determinar quedársela, siquiera fós per probarla una senmana ó dugas.

Quan lo seu marit va arribar á casa, per poch tenen un disgust.

—Llorens—va dirli ella—ja hi pres minyona.

—¿Ja es una noya que sab de qué se las heu?

—Si vels que 't digui la veritat, no 'n puch dir gran cosa: la he presa ab los ulls tancats...

—¡Bè! ¿qui 't fa fer semblants imprudencias? ¿no sabs que 'l servey d' una casa com la nostra ha de tenir molt bonas circumstancias?... ¿no sabs que... ¿Ahont es ara?

—A la cuyna.

—Veyám: déixamela anar á examinar.—

Y se 'n va á la cuyna, mentres la senyora continúa posant escayola als dos canaris en qui tè concentradas totas las sèvas afeccions.

Lo senyor Llorens tarda bon rato en tornar á compareixe: á la quènta l' exámen ha sigut

llarch y entretingut. Pero al presentarse altre cop, porta las orellas extraordinariament encesas y respira benevolencia per tots costats.

—Has fet molt bé de pèndrela—diu mocantse y procurant taparse la cara ab lo mocador:—sembla una bona xicota aquesta Pepeta...

—¡Hola! ¿ja sabs cóm se diu?—fa la senyora Tecla rihent, pero sense malicia.

—¡Es natural! No podia pas enrahonarhisense sapiguerli 'l nom...

—¿Es dir que trobas que fa per casa?

—Me sembla que sí. Me la miro una noya molt quieta. Ni ho sembla una criada. ¡Tan endressada, tan neta, tan diligenta, tan...—

La senyora torna á posarse á riure.

—¡No la alabis d' aquest modo, home, no la alabis de aquest modo! ¿No sabs que *escombra nova escombra bé*?

—Bè... sí—fa 'l senyor Llorens una mica perturbat:—pero aixó... desde un principi... ja 's comensa á veure...

Y no sapiguent ja qué dir, surt á la eixida á donar un vistasso als coloms, mentres en veu baixa va dihent:

—¡Quína sort!... ¡Tan fresca, tan diligenta, tan...

'S tomba per veure si la sèva senyora 'l mira, 's refrega las mans y torna á murmurar:

—¡Quína sort!... ¡Ni ho sembla una criada!—

Desde aquell dia, las costums del senyor Llorens varian radicalment. Avants semblava que á casa 'l punxessin, ara may se 'n mouria.

—¿Que no surts avuy?—li diu devegadas la sèva senyora.

—No... fa massa humitat...

—¡Y ara! ¿humitat? ¿d' ahont t' ho has tret aixó?

—Bè, vull dir que no tinch ganas de sortir: tinch feyna á casa.—

Ell diu *á casa*, pero la veritat es que la feyna sembla tenirla á la cuyna. Sempre, per fas ó per nefas, hi está fent viatjes.

—Marieta, búscam un martell que hi ha aquí sota... Marieta, porta la escombra, que netejarem lo colomar... Marieta, vina al quarto dels mals endressos, que treurém unas fustas per fer uns covadors nous...

Sense la minyona no sab fer res. Ella li escalfa l' aygua cuyt, ella li aguanta 'ls llistons qu' ell clava, ella l' ajuda á posar bessas als coloms, ella...

¡Ja ho crech! ¡es tan diligenta, tan aixerida, tan...

Ocupada en los sèus canaris, en dormir interminables bacaynas y en llegir lletra per lletra la crónica local del *Brusi*, la senyora Tecla no s' adona de res y fins s' alegra de que 'l seu marit s' entretingui picant, serrant y arreglant endròminas ab la Marieta y á n' ella la deixi tranquila.

Pero un vespre—aquella tarde 'l senyor Llorens se 'n ha anat un rato—un vespre la senyora Tecla repara en un paperet que surt d' una buxaca del seu marit.

—¿Qué es aixó?—diu; y sense esperar la resposta estira 'l paper.

—No es res—crida 'l senyor Llorens, volguentli pendre.

—¡Hola, hola!... ¿un mocador de seda?

En efecte: dintre del paper hi havia un mocador de pita de colors llampants, com aquestos que las criadas portan al cap.

—Ja veurás—fa ell, fent veure que riu,—com

veig que tothom s'ha donat a potarne un aquí a la butxaqueta de dalt, hi pensat: ¿per qué has de ser tú menos que 'ls altres? Y m'hi comprat aquest...

—¿Pero, no veus que aixó fa calavera? Y ademés, es massa gran, home, es massa gran per l'objecte que tú 'l vols. Veurás, pòsatel a la butxaca... ¿veus quin bulto fa?...

—¡Bè! Jo no miro prim... no ve d'aquí, dona. Després d'aquesta escena, la senyora Tecla comensa a rumiar... y determina posarse en guardia.

L'endemà en un caixó del escriptori del seu marit hi troba un anell de barato; res, dos filets d'or ó plaqué y una mitja perla.

Agafa la joya y la presenta, tota riallera, al seu espós.

—¿Y aixó, Llorens? ¿També te 'l vols posar a la butxaqueta aquest anell?

Lo marit se ruborisa una mica y procura fer lo cor fort.

—¡Ja, ja! —diu simulant una rialla:— ¡ja l'has hagut de trobar! Era per tú; l'avia comprat per donartel lo dia del teu sant...

—¡Dimontri! —fa ella ab sorna:— ¡qué matinejas! ¡Si encara hi faltan quatre mesos!... ¡ets un home molt previsor!

—¡Psé... jo soch aixís!...

—De tots modos—diu ella, dissimulant—admiro la tèva tacanyeria... No pot donarse un regalo més magre... ¿Quánt te n'has fet d'aquest anell? ¿sis pessetas?...

Lo diálech continúa una estona més en aquest terreny: ell més escamat que 'l món; ella aparentant tranquil·litat é ignocencia. Al fi fa veure que 's dona per convensuda, y 'l senyor Llorens

agafa l'anell, prometent comprarn'hi un de molt millor.

No cal dir que desde aquest instant la vigilancia de la senyora Tecla es més terrible y escrupulosa que may; pero aixó sí, cubrintla ab un abandono perfectament fingit, aparentant confiansa complerta, facilitant ella mateixa las ocasions... y tenint sempre la ratera a punt.

Lo resultat no 's fa esperar. Al dia següent, enccasió oportuna, suspén la bacayna que havia comensat y que amenassava durar un' horeta, y se 'n va poch a poch a veure 'l seu marit en qué s'entreté.

En lo colomar s'hi senten rumors suaus: bategament d' alas, refrech de coloms, covadors que trontollan...

La senyora Tecla mira ab dissimulo, retrocedeix, se 'n va a la cuyna y crida:

—¡¡Marieta!!

Als pòchs moments la minyona 's presenta.

—¿Qué mana?

—Que agafi la roba y se 'n vaja immediatament. Tingui; aquí te lo que li dech d'aquestos dias... —

La criada 's torna vermella: després se posa a cantar y s'apressura a cumplir l'ordre de la senyora Tecla.

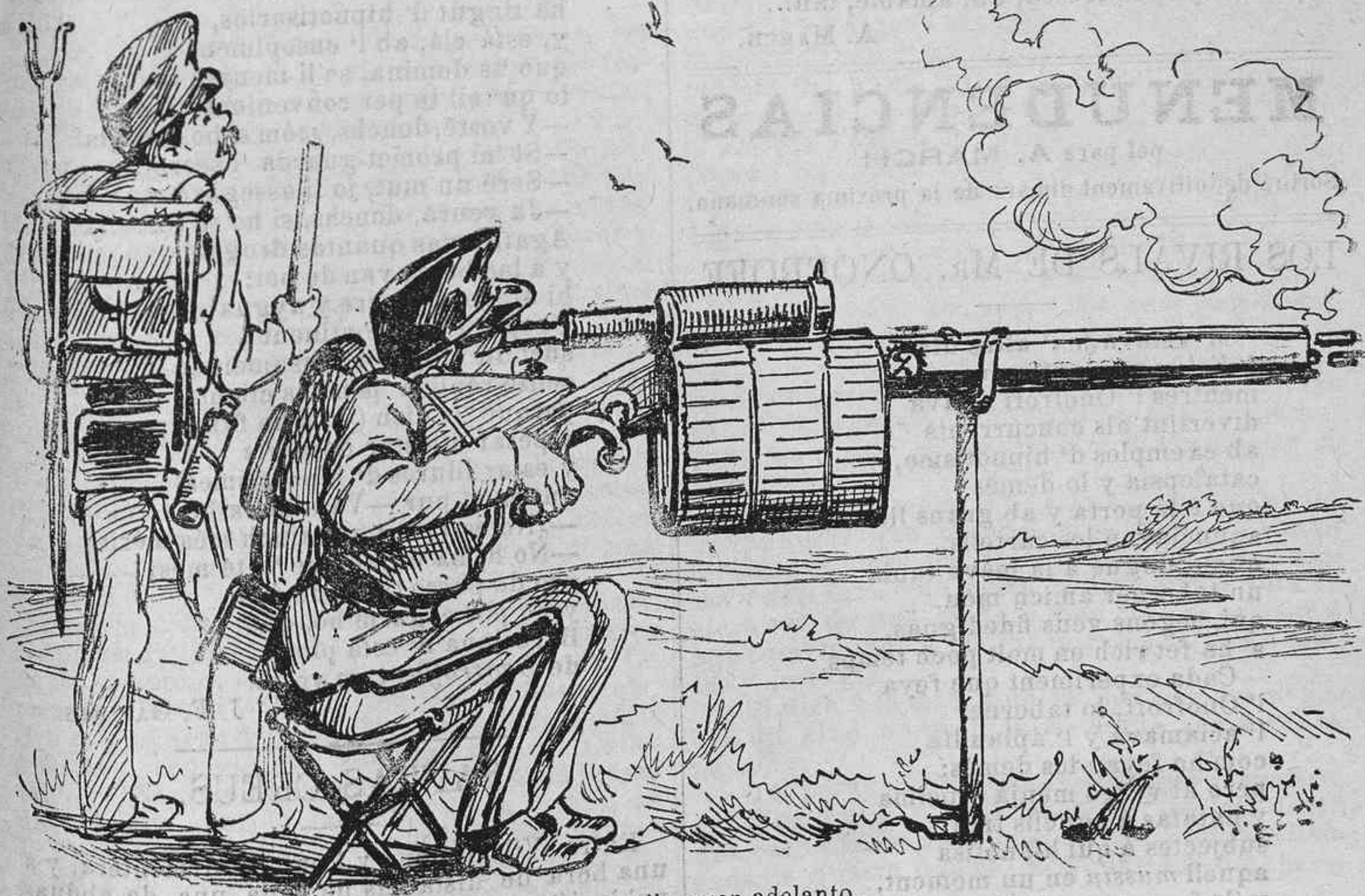
Aquesta torna al colomar, ahont lo seu marit s'ocupa encara en arreglar cuydadosament los covadors.

—¿Sabs—li diu—sabs la Marieta? Ara acabo de despatxarla.

Lo senyor Llorens aixeca 'l cap y se la mira fixament.

—¿Y aixó?—pregunta:— ¡una xicota tan diligenta, tan curiosa, tan...

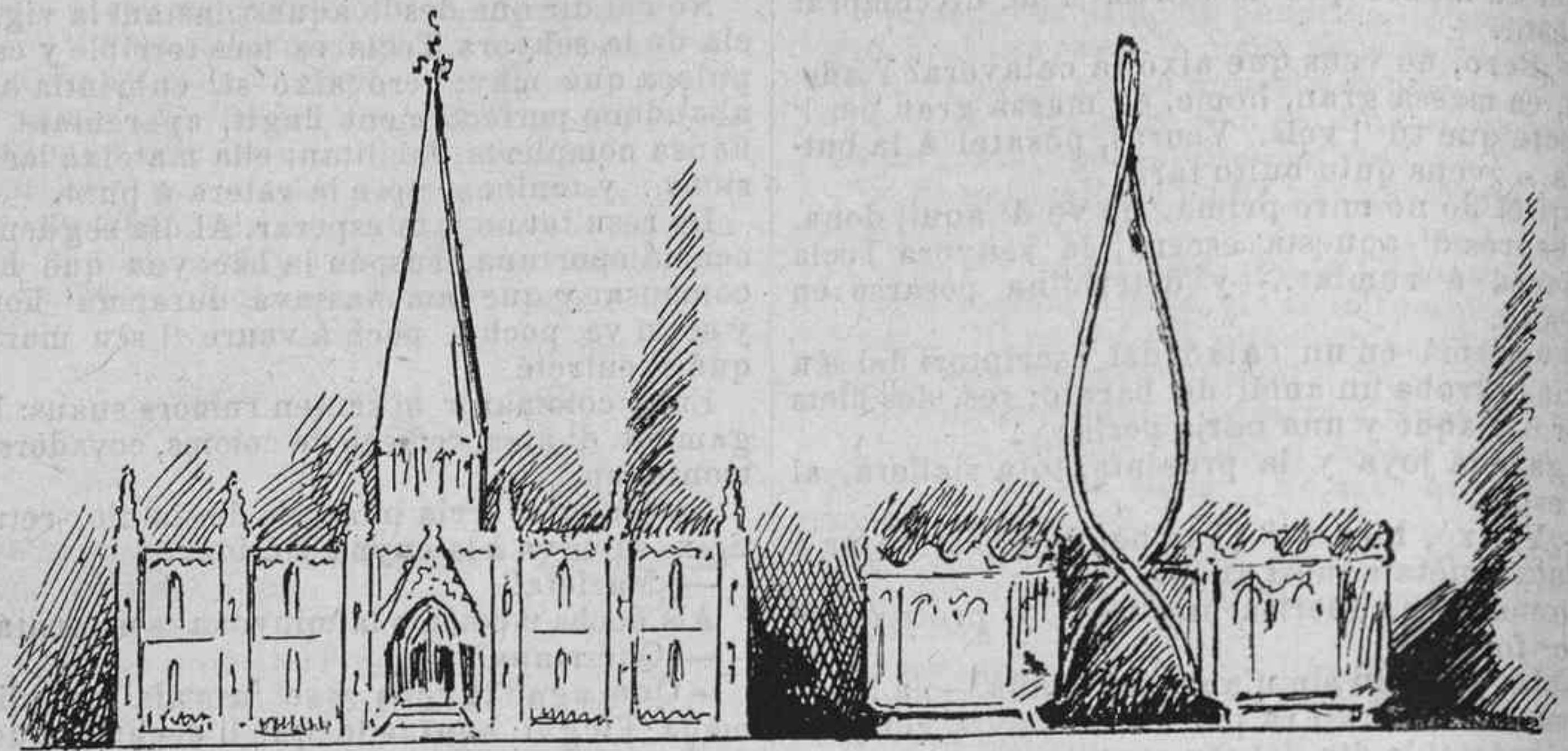
¡ ARMAS ! ¡ ARMAS !

Nous fusells; gran adelanto,
la maravella del mon:
tiran a 300 mil metros
110 balas per segon.

LO CIMBORI DE LA CATEDRAL.

Si aquest projecte 's realisa,
dat l' aspecte que avuy tè,
¿qué semblará la fatxada?
—A la vista está: un salè.

—Tan... ¡no m' ho fassis acabar de dir!... Ja tenias rahó quan deyas que ni ho semblava una criada... ¡Es clar!... ¡com que no ho es!

—¿No?—exclama ell sorprés:—¿qué es, donchs?

—¡Es... es... lo que tú sabs y jo també! ¿ho entens ara?—

Lo senyor Llorens baixa 'ls ulls... y murmura alguna cosa entre dents.

De fixo que no diu:—¡Quina sort!

Probablement deu dir:—¡Quina desgracia!

¡Una noya tan fresca, tan amable, tan...

A. MARCH.

MENUDENCIAS

pèl pare A. MARCH

Sortirá definitivament dimars de la próxima senmana.

LOS RIVALS DE MR. ONOFROFF.

M' estava jo l' altre dia á *Folies* prenent café mentres l' Onofroff anava divertint als concurrents ab exemples d' hipnotisme, catalepsia y lo demés que á la porta y ab grans lletres anunciavan los cartells, quan vingué á la mèva taula un taberner amich mèu, qui, segons veus fidedignas, s' ha fet rich en molt poch temps.

Cada experiment que feya l' Onofroff, lo taberner l' aclamava y l' aplaudía, com ho feyan los demés; pero al veure menjá espelma y patatas á aquells tres subjectes á qui hipnotisa aquell *mussiú* en un moment, y 'ls fa creure que 'l que 'ls dona son cigarros de molt preu

ó bè fruytas exquisidas, va exclamar lo taberner:

—Lo que ha fet no tè cap mèrit: tot aixó jo ho faig més bè.

—¿Vosté fa (li vaig respondre) lo que l' Onofroff ha fet?

—Sí, senyor; lo que ha fet ara jo ho sé fer molt millor qu' ell.

L' Onofroff pera rifarse 'ls y lograr los seus intents

ha tingut d' hipnotisarlos, y, está clá, ab l' ensopiment que 'ls domina, se li menjan lo qu' ell tè per convenient.

—Y vosté, donchs, ¿cóm s' ho arregla?

—Sí 'm promet guardá 'l secret...

—Seré un mut, jo li asseguro.

—Ja veurá, donchs, si ho sé fer:

Agafó unas quantas drogas

y á las bôtas van de pet;

hi afegeixo sucre y aygua

y esperit, é incontinent

surt un vi que 'l consumeixen

sense réplica 'ls méus clients,

perque 'ls dich (y 'ls ho faig creure

á pesar d' estar desperts

y estar lliures d' hipnotismes)

qu' es vi pur.—Vaja ho fa bè.

—¿No es vritat que tinch més mèrit?

—No hi ha dupte que 'n tè més;

pro de passo tinch de dirli,

y no pot negarm'ho, que

Barcelona n' está plena

de *Onofroffos* com vosté.

J. F. GAVIRES.

SANTAS-CREUS.

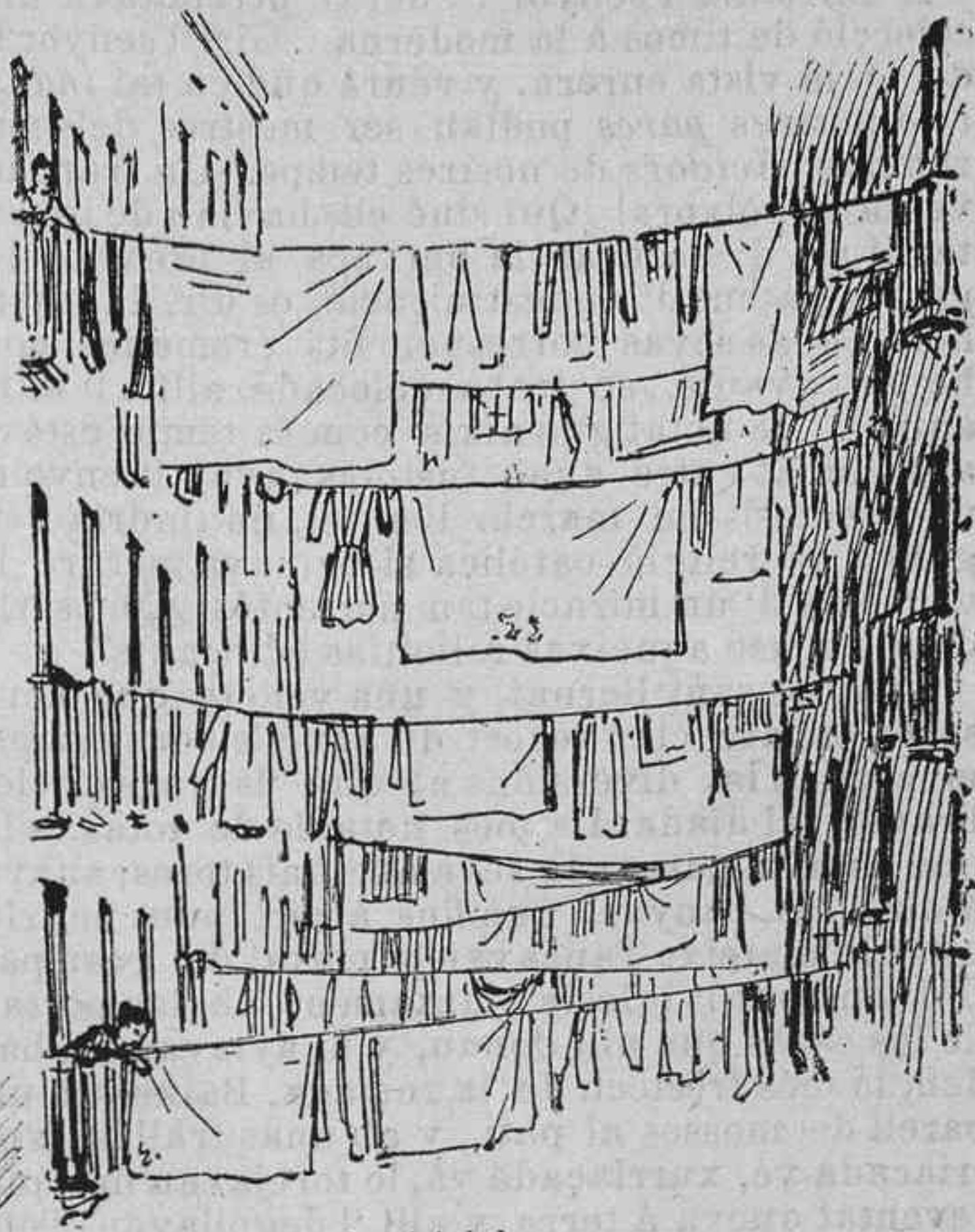
Entre Vilarrodona y Pont d' Armentera, y á una hora de distancia de cada una de abduas poblacions, á la vora mateix del riu Gayá, s' alsa 'l famós monastir de Santas-Creus. Ab son pintoresch aspecte alegre y dona vida y color á

BARCELONA XICA.

Seguint la moda qu' hem vist en l' última quizenada,

aviat al mitj dels carrers hi penjarán la bugada.

la encontrada, que cubreixen exclusivament extensos vinyats. Tant sols al peu del monastir s' exten una frondosa albarda salpicada de fonts y negrosas ombres que un temps devian fer la delicia dels frares, vera imatge de son esperat parahis.

Ahir, dia de sant Bernat, diada memorable pèl monastir, puig que en tal dia celebravan los frares sa festa major per haver sigut sant Bernat, fundador de la ordre, anarem á Santas-Creus y notarem que tothom estava també de festa. Entrats al pati, uns cants mitj ofegats, pero de veus tendres y femellas arribaren fins á nostres oídos. Notarem que procedian de l' iglesia-catedral y allí 'ns dirigirem sens escrúpuls de cap mena. En efecte, al peu de la trona y enfront de l' altar major, un bon remadet de mansas ovellas, dirigidas per un pastor, entonavan lo rosari á Maria.

«Dulstissima Virguen,
del sielo delissia...»

—¡Quina delicia! pot anar repetint lo rector del monastir, que per cert es encare un jovenet de la primera volada. ¡Quina delicia! Lo rector de Santas-Creus se 'n pot ben fer creus d' una vinya aixís.

Després d' haver contemplat aquell espectacle, seguirem detingudament l' iglesia, edifici de tres naus, grandíós, sever y d' istil molt feixuch. Lo més notable de l' iglesia son las tombas reals. Son dos joyas artísticas y de extraordinari mérit. Son dos joyas artísticas y celebradas de tot Catalunya. Segons diu la tradició (al menos la tradició de per aquí) lo sarcófech de la tomba de D. Pere III no es altre que especie de una banyera de porfit presa als moros de Mallorca per dit monarca. Tal vegada la conquistés en sas guerras de Italia. Al menos de banyera té la forma. L' altar major es obra també molt apreciable, aixís

com un parell de tombas casi empotradas á la paret, dins de l' ojiva de l' altar del costat dret del major.

Al entrant á má esquerra, en la part lateral del primer altar que representa un purgatori plé de flamas, entre las quals se retorsan de dolor, algun bisbe y alguns capelláns, s' hi veu exposada la proba patent d' un original miracle. Y ara que parlem del altar, just es recordar que aquella gran clapa de coloraynas sembla al primer cop d' ull una cassola de romesco ó una plátera de pebrots escalibats: aquellas flamas tan viroladas fan l' efecte de pencas de pebrots vermells, y aquells vestits verds, de pebrots verds.

Tornant al miracle es un fet que fa quedar de pedra y obra 'ls ulls de la fé als més cegos y descreguts. Diu que era una noya qual pare havia mort en olor de socarrimat, y de qual condempna ningú 'n conservava 'l menor dupte. Un dia, la tal noya anava pèl camp, portant un cistellet tapat ab una tovallola doblada en quatre plechs. Veus aquí que se li aparegué 'l seu pare y li digué:

—Digas á ta mare que soch al purgatori, filla mèva; digas que perque puga sortir d' aquell torment es menester que 'm fassa dir forsa misas y sufragis, sinó hauré de cremar per tota la eternitat de una manera que no pot arribar á aguantarse. Sobre tot que 'm fassa dir forsa misas y sufragis.

—Si dich á la mare que m' heu sortit y m' ha-
veu dit aixó, no 'm creurá—digué assustada la noya.

—Tè, perque 't creguin—respongué 'l seu pare;—y dihent aixó posá la má á la tovallola fentli una cremada ample del palmell de la má que li foradá 'ls quatre dobles. Y al instant desaparegué.

Inútil dir que aquella pobre dona se gastá to-

tas las sèvas miserias en missas y sufragis á fi de traure al pobre condemnat del infern.

L' altre dia 'l senyor P. del O. presentava una colecció de timos á la moderna... Gira 'l senyor P. del O. la vista enrera, y veurá que en tal *industria* nostres pares podian ser mestres dels més refinats *vividors* de nostres temps. ¡Un frare inventá la pólvora! ¿Qui sinó ells havian de inventar l' art d' escurar la butxaca al pròxim? La proba patent d' aquest miracle, es dir, la tobacollola ab las sèvas corresponents cremadas, com he dit avants, se troba colocada allí á l' altar aquell. He notat que aixís com fa temps estava abandonat entre duas fustotas, avuy l' envolta un preciosíssim march. Ben fet, no tindria vergonya la religió catòlica si deixava perdre la memoria d' un miracle tan portentós. ¿Qué seria d' ella sense aqueixas reliquias edificants?

Avuy es sant Bernat, y una velleta que conserva encare clar recort d' aquells bons temps, m' explica las diversions ab que 'ls frares celebravan tal diada. La més notable de totes es la que 'ls hi inspirava la sèva afició als toros; anava á dir á las banyas, que fins á cert punt hauria estat lo mateix. Tancavan lo portal del gran pati d' enfront l' iglesia, juntament ab las portas de las casas que allí donan, y hi aviavan un badell, lo més frèstech de la remada. Baixavan un parell de mossos al pati, y ab unas trallas, xurriacada vé, xurriacada vá, lo torejavan fins que reventat queya á terra y allí 'l degollavan. Tots los frares de la comunitat, desde las finestras, celebravan l' espectacle ab grans rialladas y picaements de mans.

¡Quina llástima que no hagin adoptat tal costum las comunitats de nostres temps! Algún dia llegiriam en la premsa local alguna gacetilla per l' istil: «Avuy á las tres de la tarde, ab motiu de la festivitat de sant fulano, fundador de l' ordre, la comunitat tal celebrarà en lo pati de son convent una petita corrida de toros. Matarán Espartero y Guerrita.» ¡Oh! seria un gust *fin de siècle* com cap altre.

Lo magnífich claustre, l' ombrivola albareda, las grans celdas, lo celler, l' hisenda que rodeja 'l monastir, tot, tot, revela la grandesa y comoditat en que vivia aquella gent. Los pobles de la encontrada estavan supeditats á ells; de las sèvas sobrallas repartian la sopa als pobres, que en gran número acudian allí diariament. Allí guanyavan lo cel aquella colla de célibes. Algunes vellas d' aquells poblets dels voltants recordan ab recansa sa memoria; per ellas la mussa popular inspirá aquell cantar tant realista:

Jovenets del Pla de Cabra,
baix al Pont no s' hi caséu,
que faréu de cobertoras
dels frares de Santas-Creus.

JOSEPH ALADERN.

Santas-Creus, octubre, 91.

DOLORA.

I.

Mentres encegat darrera tú venia
pidolante un boci de ton amor,
vejentme sufrir tant ab ta esquivesa
hi prenia un goig!...

II.

Avuy que ab un esfors crudel, titánich,

ta imatge de mon cor al fi he borrat,
avuy me donarias cos y ánima,
avuy, quan ja has fet tart.

A. LLIMONER.

LLIBRES.

LAS PERSONAS DECENTES.—*Novela de costúms contemporáneas* de D. ENRICH GASPAR.—Ho recordém com si fos avuy. Quan se representá á Barcelona la comedia del mateix titol, deguda al propi autor del present llibre, LA ESQUELLA DE LA TORRATXA hagué de manifestar que la indole del assumpto y 'l desarrollo de l' acció de la comedia li semblavan més propis de la novela que del teatro.

Lo distingit autor de *Las personas decentes* devia abundar en la mateixa creencia, per quant avuy la tela de aquella comedia que dintre de l' escenari apareixia visiblement enconjida, ha proporcionat materia abundant per omplir un llibre de 300 planas.

Contra la costum, tan general á Fransa, de transformar las novelas en obras escénicas, lo Sr. Gaspar ha transformat una obra escénica en novela.

Y no cal dir si ha sortit ayrós en la sèva tasca, coneixent las qualitats que com á escriptor de molta fibra, adornan al autor de *Las personas decentes*.

Constituheix lo fondo de la novela una sátira social sumament intencionada. Sabut es lo que per regla general enten la societat per personas decentes. Com á personas decentes son bèn rebudas y acullidas en lo tracte social certs individuos, indignes de alternar ab la gent de bè. Pero vesteixen ab correcció, tenen certas apariencias, y la societat se contenta ab la qualitat de l' escorsa, prescindint d' examinar lo seu fondo podrit ó corromput.

Lo novelista presenta l' assumpto ab notable claretat, ab molt vigor, ab certera intenció. La novela tanca, per consegüent un doble interès, emanat per una part del desarrollo de l' acció y per altra de la vivesa dels quadros socials que reproduheix.

Si no es un estudi psicológich detingut, es en cambi un estudi social de molt alcans, embellit per una forma literaria correcta y per un estil que revela á un autor de verdader temperament.

Molt bé ha fet, donchs, la casa editorial de Henrich y C.^a d' encloure aquest llibre en la sèva acreditadíssima biblioteca de *Novelistas españoles contemporanis*. Y al dir que forma part de aquesta biblioteca, casi considero inútil consignar que l' obra está editada ab un gust extraordinari, impresa en magnífich paper y hermosos tipos, corretjada ab esmero y profusament ilustrada.

La ilustració ha sigut confiada al distingit artista Sr. Eriz, qui ha fet gala una vegada més de la sèva competencia artística. Fidel al original, sense apartase'n un punt, ha donat apropiada forma gráfica als tipos y escenas de la novela, per medi de un gran número de dibuixos conciensuts, executats ab molt primor y ab una gran varietat de procediments. Lo Sr. Eriz sab distingirse tant en los trassats á la ploma, com en los executats sobre 'l paper tò, com finalment en los directes. Ab lo seu últim treball se coloca al nivell dels primers ilustradors de llibres.

ALEGORÍA FÚNEBRE.—(Quadro de V. Irolli.)

En lo día dels difunts,
la mare que tè un fill mort,

lo ressucita ab sas llàgrimas
y se 'l sent viu, dintre 'l cor.

SALPICÓN, per MARIANO DE CAVIA.—Lo nom del distingit *croniqueur* de *El Liberal* de Madrid, es popular á Espanya. No hi ha un sol lector de dit periódich —y aixó que 'ls conta per milers— que no 's deleyti saborejant sos sabrosos *Plats del dia*, en los quals lo festiu escriptor passa revista als fets més culminants que l' actualitat, sempre fecunda, li ofereix á cada moment, amantintlos ab aquella sal y aquell pebre de calitat qu' ell sol posseheix y ab los quals los hi dona tots los gustos.

Salpicón es una recopilació de sos millors *Plats del dia*. En lo periódich se llegeixen ab gust, pero s' olvidan fàcilment. La vida del periódich dura solament un dia. Aixís es que una recopilació, quan los plats son bons, y 'ls d' en Cavia son excelents, convida á conservarlos y á saborejarlos á cada instant. Si l' actualitat que 'ls inspira ha passat, queda quan menos lo recort, y de recorts, casi tant com d' esperansas, viu l' esperit. Y queda també la forma literaria de 'n Cavia qu' es sempre exquisida y de bona lley; tant plena de ideas y bonas sortidas com exuberant de humorisme.

Lo volúm, publicat per la casa *Fé* de Madrid, está elegantment imprés, y apareix realsat ab numerosas ilustracions, trassadas ab garbo y elegancia per Angel Pons, que cada dia deixa més bèn sentada sa reputació de caricaturista.

LA VIDA CURSI, per LLUIS TABOADA.—Forma un volum de idénticas condicions materials que *Salpicón*. Com ell ha sigut editat per la mateixa casa de Fernando Fé y profusament ilustrat així mateix per l' incansable Angel Pons.

Lluís Taboada es també un periodista popularíssim. Los articles que publica en la premsa de Madrid no tenen fi ni compte. Generalment se dedica á la pintura de costums, y ho fa més que copiant ab fidelitat lo natural, accentuant la nota cómica.

Ab aquest procediment troba ocasió de fer gala de son ingeni viu y xispejant. Lo xiste brolla ab espontaneitat de la punta de la seva ploma sempre abundant y fàcil. No pot llegirse un sol dels seus articles sense riure, á causa ara de un bon mot, ara de una sortida inesperada, ara, en fi, de una extravagancia que xoca.

De manera que *La vida cursi*, pintura algún tant exagerada de tipos y costums que realment existeixen, forma un llibre qu' enclou un inagotable caudal de bon humor. Se recomana á totes las personas sens escepció, á las alegres per quant res hi ha que 's conformi tant ab lo seu temperament, com un llibre que fassa riure; á las tristas y melancólicas, com un remey segur y probat contra 'l malhumor.

S' ha publicat la quarta edició del xispejant monólech *¡Ecce Homo!* degut á la ploma del popular poeta C. Gumá.

Ja ho veuen: ¡la quarta edició! Ni ell se cansa de imprimirlo, ni 'l públich de comprarlo.

RATA SABIA.

Á UN TIPO.

Lema-Flors d' hivern.

No sé si tas il·lusions
lo cel ha volgut cumplir;
mes noto que 't va sortir

lo nas plé de panallóns.

Els son los tendres plansóns
que sens dupte esclatarán
y al obrirse formarán
un ramell tan capritxós,
que... ho pots creure: per hermós
los de maig no 'l guanyarán.

DOLORS RIERA BATLLE.

PRINCIPAL.

Tenorio á tot drap; pero un *Tenorio* de primera interpretat per en Mata. No pot reproduhirse ab més acert l' héroe de Zorrilla.

—¿Qué t' ha semblat? —preguntava un espectador á un altre al eixir del teatro.

—¿Qué vols que m' haja semblat! ¡Que no pot ferse millor! Lo *Tenorio* fet per en Mata, mata.

També 's portá admirablement la Srta. Martínez en lo paper de donya Inés.

S' anuncia 'l próxim debut en aquest teatro dels artistas Mdme. Geraldoni y 'ls Leopolds.

Sembla que la Geraldoni es una verdadera hermosura.

Per lo tant, ja cal que 'ls *crusados* curts de vista, dongan una bona fregada als cristalls dels gemelos.

LICEO.

La senmana próxima parlarém ab l' extensió deguda de la inauguració de la temporada, que devia efectuarse anit ab l' ópera de Wagner, *Tanhäuser*.

CIRCO.

Després de unas quantas representacions del *Tenorio*, que desempenyá en serio l' artista cómic de sarsuela Sr. Sala Julien, ha comensat á treballar en aquest teatro una companyia de sarsuela, de la qual forma part l' indicat Sr. Sala y la tiple Srta. Vidarreta. y una companyia de ball.

Fins aquí no ha posat més que obras coaegudas, totes en un acte.

Veurém si ara aquest teatro es més afortunat qu' en moltes altras ocasions que ha intentat aixecarse, sense lograrho may.

ROMEA.

Una bona tanda de *Tenorios*, á carrech del Sr. Riutort.

Naturalment, era precis lluhir lo decorat nou de trinca, pintat pèl Sr. Soler y Roviroza, qu' es verdaderament notable y digne del celebrat escenógrafo.

Está en estudi una nova producció catalana que porta 'l titul de *¡Visca 'l divorci!* escrita pèl Sr. Pons.

TIVOLI.

Un dels pochos teatros, en lo qual no s' ha representat lo drama de Zorrilla.

Lo *Certamen Nacional* y la sarsuela catalana *De Sant Pol al Polo Nort*, han fet casi tot lo gasto de la senmana.

Un nou atractiu: Mr. Onofroff. Lo célebre en-

devinador donarà tres úniques funcions en aquest teatro fent gala de sas pasmosas facultats.

NOVEDATS.

Tenorio de Zorrilla á cárrech de 'n Bonaplata y *Nuevo Tenorio* de Bartrina y Arús, desempenyat per en Parrenyo.

Alguna nit s' han posat los dos dramas á l' hora.

No 's queixarán los goluts per falta de gasofia.

Dimars va estrenarse ab bon éxit una pessa dels Sres. Mirabent y Mestres, titulada: *Contents y enganxats*.

S' está activant lo decorat pera estrenarse 'l drama d' espectral del Sr. Moreno Gil, titulat, *La payesa del Montseny*.

CATALUNYA.

No haventhi medi de posar *D. Juan Tenorio*, s' ha representat *Juanito Tenorio*, una pessa de gresca acomodada al género que 's cultiva en aquet teatro.

Dimars s' estrenà la sarsualeta, lletra de Jackson Cortés y música del mestre Caballero, titulada *Por sacar la cara*.

Lo públich la va rebre ab agrado.

L' éxit de la temporada continua sent *El monaguillo*, que comparteix diariament lo cartell ab *Luis el Tumbón ó el despacho de huevos frescos*, sense que 's vegi ni puga presumirse quàn acabarán de rajar.

La empresa prepara la reproducció de *Los trabajadores* y l' estreno de *El señor conde* y de *Las plagas de Madrid*.

Un teatro afortunat: ni li falta tela, ni li falta concurrència.

CALVO Y VICO.

Per supuesto, s' hi ha representat *D. Juan Tenorio*.

Aquí 'l protagonista ha sigut l' aplaudit actor Sr. Arolas, fent ell lo número 6 dels que aquests días han representat lo legendari personatge.

¡Oh tiranía irresistible de las costums!

GAYARRE.

Los italiáns de la companyia Franceschini

ESTABLIMENTS AL AYRE LIBRE.

—Una capsa de cerillas...
—Tingui aquesta —¿Aquesta? Nó:
la vull de las que hi ha mistos,
no de las que hi ha cartró.

crech que han plegat, després de posar *D. Quisicote*, *Un viaggio in Africa* y altres obras més conegudas que aquestas.

Ignoro qui vindrà á reemplaçarlos.

CIRCO EQUESTRE.

Disspate tornarà á obrirse.

S' encarrega de ferho la simpática amassona Micaela Alegria, que 's presentarà molt ben acompanyada.

De més á més apareixerà 'l *Nabab Thomson* ab sos set elefants ensinistrats.

Vaja, que set elefants poden fer molta forsa. A veure si logran arrastrar al públich.

N. N. N.

A LAS FOSCAS.

Del natural.
¡Al Tivoli!

Lloch; lo més fosch del jardí.
Ell, está assentat á un banch;
ella, la hermosa florista,
está dreta al seu davant.
La florista parla.

—Pollo,
una floreta pèl trau.
—No estich per floretas ara...
(¡vaig errante y reventat!)
—¿Un clavellet?
—(¡Y es guapota!)
—¿Una gardenia?
—(¡Es salau!)
—Olori aquesta.
—No 'm toqui
perque estich ja al punt de dalt!
(Passém baláns. ¡Quina pega!
no porto á sobre ni un clau.)
—Vaja, *pimpollo*. . . ¿No 'm compra?
—¿Y qué li tinch de comprar?
—Una violeta... una rosa...
lo que vulgui... trihi .. ¡au!
—¿No sab lo que jo voldria?
¿No s' ho figura?

—¡Qui sab!
potsé vol un pom de lilas
ó d' heliotropos.
—No... ¡cá!
(Veyam si porto aquell duro
que tinch tant de temps guardat.
¡Ah salau, ja 'l tinch! ¡oh ditxa!)
Lo que jo vull, li soch franch
es ferli...

—¡Per Dèu, no 'm toqui!
—¡Un petonet!
—¡Per pietat!!...
—Ara pósim flors, gardenias...
omplim de clavells los traus
y per cada un, tingui, tingui...
.....

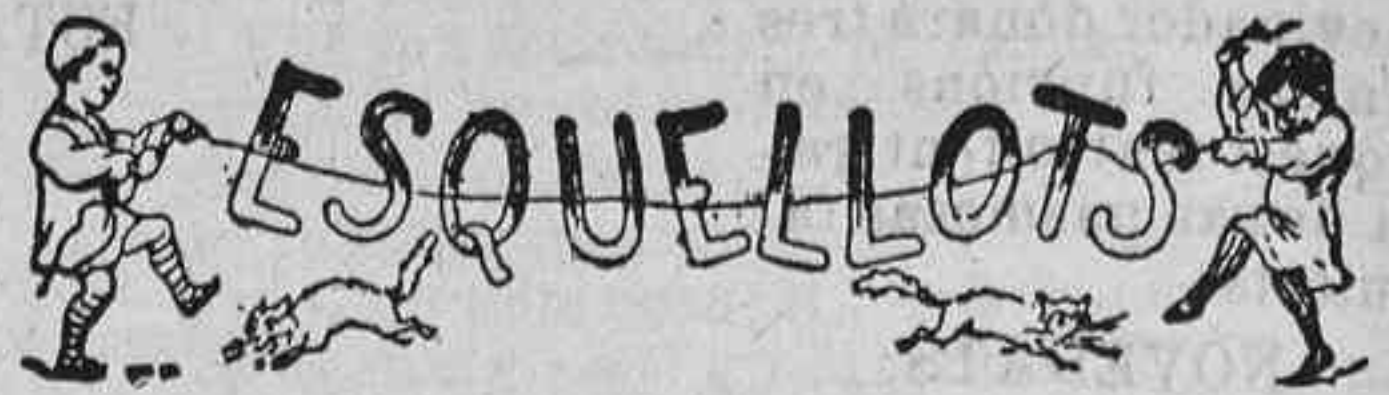
(Aquí la electricitat
va apagarse una estoneta
y 's va sentir suspirar
á dos sombras enlassadas
que seyan damunt d' un banch.)
.....

Quan després varen encéndres
altra vegada 'ls fanals,
la florista estava roja
y 'l jove trémul y blanch.
—Aquesta estona, Consuelo,
may més la podré olvidar,
y ara diguim, ¿qué haig de darli
per las flors?

—La voluntat.
—¿Ho troba bé, cinch pessetas?
—Sí, senyer, sí.
—Donchs en paus.

Lo jove marxa al sentirne
lo preludi comensar,
y ella, la hermosa florista,
parada sota un fanal,
diu, mirantse una moneda:
—¡Dèu mèu, si aquest duro es fals!!

M RIUSEC

Va recorrent los periódichs una ressenya que publicá dias enrera *La ilustració catalana*, sobre 'ls restos mortals del héroe catalá Roger de Lluria, que han desaparecut, se ignora com, del sepulcre que 'ls guardava en la iglesia de Santas Creus.

Lo sepulcre del famós almirall, tancat per una llosa, está situat al pèu del panteó que tanca 'ls restos de Pere III... que 'ls tanca volém dir, si algú no 'ls ha fet fonedissos.

Anys enrera un mestre de casas refegi la llosa qu' estava trencada, y es ell qui advera la existencia del cadáver del almirall. Ultimament, haventse obert de nou la sepultura, en lloch del cadáver s' hi trobaren ossos diversos, entre ells alguns cráneos. Com no se sab que Roger de Lluria tingués més de un cap, de aquí que s' ocorri la pregunta natural següent:

—¿Qui ha practicat l' escamoteig? ¿Qui ha realisat la substitució?

* * *

Un detall.

Lo rector que havia sigut de Santas Creus, avants de obrirse la sepultura la darrera vegada que aixó s' efectuá, jurava y perjura que dintre d' ella no hi havia res.

En cambi 'l mestre de casas, jurava y perjura va per la seva part que ell hi havia deixat lo cadáver.

Després revelá que 'l tal rector estava empenyat un dia en ferli firmar una declaració referent al assumpto; pero anyadi que no pot fixar bé lo que deya, á causa de haverse negat á deixarli llegir.

Tal vegada per aquest indici 's trobi 'l cap del fil que ha de contribuir á desembolicar la troca, per quant l' interés del capellá no deixa de ser sospitós.

De totas maneras, es molt deplorable que 'ls restos gloriosos de un héroe de l' historia catalana hajan sigut objecte de un escamoteig, talment com si 's tractés de un' acta electoral.

No podia esperarse ser objecte de aquest tracte póstum l' home ilustre que digué:—Ni un sol peix passarà pèl Mediterrani que no porti estampat sobre l' espatlla l' escut de la casa de Aragó.

Roger de Lluria, al parlar dels peixos de la mar, s' olvidaba dels peixos de sotana.

Sembla que una empresa de ferrocarrils de las que més ha donat á parlar pèls accidents ocorreguts en las líneas qu' explota, acaba de tenir un pensament colossal.

Lo tal pensament consisteix en l' establiment de uns trens de recreo especialissims, que serán anunciats en la següent forma:

«Trens especials de recreo per sogras»
¿Qué hi diuhen los gendres?

Lo jefe inspector de higiene nombrat pèls conservadors de l' Ajuntament, ha volgut quedar bé ab alguns periódichs, enviant un B. L. M. en lo qual s' hi llegeix lo següent párrafo:

«Aprovecho esta ocasión para ofrecerle mis

SOIRÉE.

— ¡Está divina, Enriquetal!
 — Ja m' ho ha dit set cops aixó.
 — ¡Ah! ¿sí? Pues no me 'n recordo....
 — Fassi un nus al mocadó.

utilidades, estimándole en gran manera se sirva indicarme, caso de haber alguna *pequeña diferencia* en el *difícil ramo* que corre á mi cargo, á fin de *corregirlo* seguidamente.»

Aixó de parlar de *utilidades* ¡qué vol que li diga, senyor inspector jefe!... Se 'm figura que sense voler ha dit lo que pensava.

Ara respecte á lo que diu de las diferencias petitas y del *difícil ram*, dupto que ho entenga ningú, ni vosté mateix.

De totas maneras, si 'l *ram* es tan *difícil* com indica, pot fer una cosa: plegá 'l *ram*.

Llegeixo en un periódich que al Austria 's dona tanta importancia al nas de las personas, deduhintse de la forma en qu' es fet tals conseqüencias respecte al carácter de las mateixas, que al últim han acordat organizar un gran concurs de nassos.

¿Qué fa, Sr. Nasvidal?

Espavilis y cap á l' Austria faltan trompas.

¿Saben aquell famós barco titulat *Conde de Vilana* que va anarse'n á la América ab la Exposició flotant?

Cansada la tripulació d' esperar las pagas, al cap de catorze mesos de dejuni, han conseguit

que per cobrar, se posés á la venta á pública su basta.

Y si 's ven, y 'ls diners hi arriban, cobrarán.

D' altra manera, podrán dir que ab motiu de la famosa exposició, ells son los que s' haurán *exposat* més y ab més motiu.

¿Qué s' hi ha de fer!... ¿Per qué 's deixavan *embarcar*?

Un telegrama de Roma dona per estrenada ab un éxit extraordinari la nova ópera del mestre Mascagni, titulada *L' amich Fritz*.

L' autor, segóns assegura 'l telegrama, va ser cridat 33 vegadas á la escena. Sent aixís, al terminarse la representació casi no devia poder tenirse dret.

Ab lo qual se demostra que avuy, per alcansar celebritat component música, 's necessita ademés de un gran talent, possehir una salut de ferro.

* * *

Pero se m' ocorre un dupte.

Cavalleria Rusticana, ópera del mateix mestre, va motivar un abús tan colossal del bombo, que després, á lo menos á Barcelona, se va veure desseguida, que no valia de bon tros lo formidable estrépit que s' havia fet.

¿Haurá succehit lo mateix ab *L' amich Fritz*?
 ¡Qui sab! Esperém ab calma á véureli la cara,
 que fins llavoras no sabrém si 'l públich impar-
 cial podrá acceptarlo per *amich*.

L' altre dia van cumplirse 43 anys de la inau-
 guració del ferrocarril de Barcelona á Mataró,
 que es la primera línea férrea construida á Es-
 panya.

Y á pesar de aquests 43 anys de serveys, fins
 fa dos ó tres anys apenas no va recordarse 'l se-
 nyor Planás de organitzar trens baratos entre
 Barcelona y Badalona.

—¿Per servir al públich?—preguntarán vostés.

—No, senyor: per fer la competencia al tran-
 via.

Los sabis de l' Academia de Sant Fernando ja
 han examinat la Catedral.

Mes lo parer que n' hajan pogut formar, no 'l
 sabém encare. Los sabis regularment miran, ob-
 servan y callan.

Y 'ls de la Academia de Sant Fernando, á més
 de mirar, observar y callar, han esmorzat ab lo
 bisbe Catalá.

Bon profit... ¡y vajan venint cimboris!

Llegeixo:

«Lo Sr. Porcar y Tió tè en estudi 'l projecte de
 instalació de grans safreigs higiénichs.»

FILLAS D' EVA.

Fot. Chalot.—Paris.

Repica las castanyolas,
 balla ab moltíssim salero
 y... vaja, no es andalussa,
 pero casi mereix serho.

Aixó es lo que 's necessita tocant á l' adminis-
 tració municipal: molta aygua, molt sabó, molta
 limpieza!

¿Volen fer un viatge deliciós?
 Prengan qualsevol carruatje de la companyia
 inglesa de tranvias, y sabrán lo qu' es bó.

A pesar de lo avansat de la estació, continúan
 prestant servey las jardineras com si 'ns trobes
 sem al plé del istiu.

Aixó sí: ara han rebaixat lo preu del passatge.
 L' inglés podria publicar lo següent anunci:
 «Grans costipats á 10 céntims. Los que no s'
 agafan no 's pagan.»

¿Volen una ganga més barata?

Ja fá algún temps que á duras penas circulan
 monedas de céntim y de dos céntims.

¿Qui las ha fetas fonedissas?

Los pobres.

Aixís á lo menos m' ho asseguran. Los pobres
 que demanan caritat las copan y las retiran de
 la circulació. De aquesta manera 'ls que en lo
 successiu vulgan fer limosna á un pobre, lo me-
 nos que podrán donarli será una moneda de cinch
 céntims.

Ja ho veuhem: mentres los banquers se tornan
 pobres, los pobres se fan banquers.

Lo govern está preparant un projecte de lley
 al objecte de posar restriccions á las societats
 colombófilas y á la construcció de colomars de
 coloms viatjers.

En aquest país sempre passa lo mateix: no hi
 ha iniciativa particular possible. Tot lo que fan
 los particulars, lo govern ho destrueix.

Los particulars se creyan que podian fer volar
 coloms.

Donchs, tingan, ja 's prepara l' esparver per
 inquietarlos.

Se parla d' espiritisme.

Y un creyent en aquestas doctrinas assegura
 que 'ls difunts que s' evocan, responen á las pre-
 guntas que se 'ls dirigeixen.

—Home—diu un dels seus oyents—¿vols fer lo
 favor d' evocar l' esperit del meu germá gran?

—No hi ha cap inconvenient ¿qué li vols?

—Que diga ahont va posar l' escriptura de la
 vinya de las Garrigas, que no la podém vendre
 perque no trobém los papers en lloch.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

1. XARADA 1.ª—A-dol-fi-na.
2. ID. 2.ª—Pa-u-li-no.
3. MUDANSA.—Pep-Pop.
4. ACENTÍGRAFO.—Mátalas-Matalás.
5. TRENCA-CLOSCAS.—Gravina-Bot-Fenosa Es-
ras.
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Roquetas.
7. ROMBO.—

L
 A L A
 A N I T A
 L L I M O N A
 A T O C H A
 A N A
 A

8. GEROGLÍFICH.—Com més caras més nassos.

LÓPEZ-EDITOR. Llibrería Espanyola. Rambla del Mitj, número 20, Barcelona.—Correu-Apartat, N.º 2.

ENRIQUE GASPAR

LAS PERSONAS DECENTES

NOVELA DE COSTUMBRES

Ilustración de PEDRO ERIZ

Un tomo
encuadernado en
tela, Ptas. 5.

Un tomo
encuadernado á la
rústica, Ptas. 4.

Obra de gran éxito

CARMEN

Novela de PRÓSPERO MERIMÉE

Versión española de

CRISTÓBAL LITRÁN

Con una cubierta á la pluma, de
M. MOLINÉ. Precio: 2 reales.

	Ptas.
DIETARIO 1/2 página por día, encuad.º en cartón.	1'50
DIETARIO 1/2 id. id. id. en tela.	2
DIETARIO 1 id. id. id. id.	2'50
LIBRO DE MEMORIA. Página por día, con papel secante.	3

1892.

FREDERICH SOLER (SERAFÍ PITARRA)

NITS DE LLUNA

ILUSTRADAS PER J. LLUIS PELLICER'

ab un prólech de VALENTÍ ALMIRALL

Preu 2 pessetas.

Obra interesantísima

EL MUNDO

TAL CUAL SERÁ EL AÑO

3,000

POR EMILIO SOUVESTRE

Edición ilustrada con multitud de láminas sueltas.

Un tomo en 4.º, Ptas. 4.

Dimars, día 10, sortirá

MENUDENCIAS

(PEQUEÑECES... CATALANAS)

PEL PARE A. MARCH

de la compañía de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Ab ilustracions de Mossen MANEL MOLINÉ
y 'l retrato del autor.

Preu 2 ralets.

2.ª edición

MEMORIAS DE UN POLISSON

PER M. FIGUEROLA Y ALDROFEU

Ilustradas per M. MOLINÉ

Preu 1 ralet.

NARCÍS OLLER

L' ESCANYA POBRES

(ESTUDI D' UNA PASSIÓ)

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

SALVADOR RUEDA

BAJO LA PARRA

Tomo 53 de la
BIBLIOTECA SELECTA

Precio 2 reales.

Está molt adelantada
la impressió de

L' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Entre lo gran número de
firmas hi figuran las de
M. Balasch, M. Barbasan,
R. Casas, B. Galofre, L.
Labarta, Benlliure, Llove-
ra, Masriera, Mestres, Mo-
liné, Padró, Pagés Ortiz,
Pascó, Pellicer, Planas,
Pons, Querol, Serra, Ur-
gell, Vázquez, etc., etc.

Lo preu com sempre
¡¡UNA PESSETA!!

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém de extravios, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

CANTAR ILUSTRAT.

Si fins ara t' hi dit perla,
ab més motiu t' ho diré
ja que 't tapas ab la conxa
desde que s' ha girat fret.

XARADAS.

I.

SONET.

De ta boqueta bufona
sols una *Total* voldria
tres, *Tres-quart*, ditxós seria
perque tú l cor m' has *segona*.

No hi ha per mí cap més dona
millor per ma companyia,
tu pots fer ¡ay! ma alegria
tres, pots fer ma vida bona.

Cuyta, dom la *Tot* aquesta
y m' omplirás de venturas ..
dom, hermosa, una contesta.

Cuyta, amor, que 't faré un mimo,
¿no sabs lo que vull? ¿m' ho juras?
donchs *hu* la *total* .. ¡T' estimoll!

DOMINGO BARTRINANGA.

II.

Prima-dos es una cosa
que 'n duhen tots los soldats
Dos y *tres* se diu la noya
que vaig deixar d' estimar
perque s' ho deya en francés
y jo ho vull tot catalá.

Ma mare quan va saberho
un *prima-tres* me llansá
y per cert, vaig celebrarho,
puig contant ab lo estalviat,
m' hi comprat un *tot* molt maco
de caoba embarnissat.

P. MATA MOSCAS.

ANAGRAMA.

—Mira, Pep, quina *total*
arrossegantse pels brins:
ara ha *tot* un escarbat
y al acte se l' ha cruspit.

—Agafém-la!
—¿Ab qué ho vols fer?
—Ab una gabia que tinch
llarga, qu' es feta de jonchs.

Un aucell mort hi ha dins
y al sentirne la fortor
s' hi ficarà desseguit.

¿Veus que senzill ha sigut?
—Mira, ten compte ab los dits,
que sino *tot* un mossech.
¡Y que t' uns caixals molt fins!

SALDONI DE VALLCARCA.

TRENCA-CLOSCAS.

AGNA DEL RAL.

Formar ab aquestas lletras lo nom de una pobla-
ció catalana.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

Poble de Teruel.	1	2	3	4	5	6	7
Nom de dona.	1	6	3	5	7	6	
» home.		4	6	1	2	3	
Animal.			1	2	3	6	
Los criats ne tenen.				6	1	2	
Nota musical.					4	5	
Consonat.							7

DOS PIRNLS.

TERS DE SÍLABAS.

.. ..
.. ..
.. ..

Primera ratlla horisontal y vertical: objecte de fusta.—
2.ª: nom de dona.—3.ª: per dormir.

CINTET BARRERA.

GEROGLIFICH.

DLI | D
D.
III I
× T

P. V. BOTIQUER.

CONFLICTE.

—Si jo no fos soci de la *Protectora dels animals*...
ara li donava una puntada de peu que 'l reventava...

BARCELONA:

Imprenta de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.